

متن پرسش

باسمه تعالی عنوان: سوال درباره کیفیت استقرار حجاب در کشور گرامی، آقای طاهرزاده عزیز با سلام و عرض احترام امیدوارم در صحت و سلامت کامل باشید. ان شاءالله استاد گرامی، بنده حدوداً پنج ماه قبل مکالمه ای درباره «کیفیت استقرار حجاب در کشور» با یکی از بهترین دوستانم - که از مطالعه‌کنندگان مصمم و مصر آثار شما است - داشتم که همین مسئله باعث شد ایشان با بنده قطع ارتباط کرده و تماس‌ها و پیام‌های مکرر بنده را بدون پاسخ بگذارند. خواستم عقیده ام را به شما عرضه کنم تا اگر تأیید فرمودید، به ایشان انتقال دهم و شاید دوستی‌مان را از سر بگیریم و اگر هم تأیید نکردید که بنده بروم تحقیق و تأمیل بیشتری انجام بدهم بلکه راه درست را بیابم. استاد گرامی بنده معتقد هستم حجاب نه تنها واجب، بلکه ضروری دین اسلام و مذهب شیعه است (بنده راجع به سایر ادیان و مذاهب اطلاعی ندارم و حرفی نمی‌زنم). لیکن از طرف دیگر می‌دانم که هر واجبی لزوماً با قانون که قوام آن به اجبار (ضمانت اجرا) است تضمین نمی‌گردد. چه اینکه وقتی شارع مقدس برای روزه‌خواری یا ابطال روزه علاوه بر مجازات‌های معنوی و اخروی، تعزیر و در صورت تکرار برای بار سوم کشته شدن در نظر گرفته است (لمعه دمشقیه، دمحم‌بن‌جمال‌الدین مکی عاملی، ترجمه دکتر علی شیروانی، ص ۱۱۱، شماره ۲۲ ولی برای مقوله حجاب خیر! آیا این عدم وضع مجازات (از جنس حقوقی و نه مجازات‌های معنوی و اخروی) برای عدم رعایت حجاب در متون دینی محل تأمل نیست؟ بعضاً می‌گویند چون روزه جنبه فردی دارد وضع قانون برایش لازم نیست، ولی حجاب جنبه اجتماعی دارد و باید قانون برایش وضع شود! اما بنده سوالم این است که با توجه به مطالب مطروحه آیا العیاذ بالله چرا شارع مقدس برای روزه که جنبه فردی دارد تعزیر و حتی مجازات کشته شدن در نظر گرفته است ولی درباره حجاب که امری اجتماعی است سکوت کرده است؟ به نظر اینجانب امر شارع در قرآن و سنت اهل بین علیهم‌السلام بر حجاب دلالت بر وجود و ضرورت این مهم دارد که البته خداوند متعال و معصومین علیهم‌السلام به دلیل اینکه مقوله حجاب جز با روش‌های نرم (شیوه‌های فرهنگی) و نه روش سخت (قانون و ...) بسط و نشر نمی‌یابد، آن را جرم‌انگاری نکرده و تعزیر و حدّی از جنس قانون برای آن قائل نشده اند و به انذار آسیب‌های حیثیتی، معنوی و اخروی آن تأکید کرده اند. *

ذکر این نکته واجب است که اینجانب هرگز قائل به اینکه کشورهای مسلمان باید درباره حجاب بی‌طرف باشند، نبوده و نیستم و این را نظری باطل می‌دانم. اتفاقاً این کشورها باید قوانینی در راستای ترویج حجاب از جمله حمایت از آثار فرهنگی مَرّج حجاب، تبیین علل وجوب و ضرورت حجاب برای انسان (اعم از زن و مرد) با استفاده از پتانسیل رسانه ملی و ... برقرار و بر اجرای صحیح آن‌ها

نظارت ویژه‌ای داشته باشند. اما الزام از طریق قانون همانطور که تجربه نشان داده است، نه تنها اثر معکوس دارد بلکه باعث آسودگی خاطر مسئولین فرهنگی کشور می‌گردد. چه اینکه ایشان با قانونی کردن حجاب عملاً کار خویش را راحت و از زیر بار مسئولیتشان شانه خالی کرده‌اند. * نکته دیگری لازم می‌دانم اشاره کنم، این است که مراد از عدم اجبار در مقوله حجاب، به معنای این نیست که شهروندان به هر نحوی خواستند در ملاً عام حاضر شوند. چه اینکه لیبرال‌ترین حکومت‌ها هم این را نمی‌پذیرند و برای حضور در ادارجات، محافل علمی و ... حتی اماکن عمومی چارچوب‌هایی دارند. * نکته پایانی اینکه از حیث توجه به واقعیات اجتماعی، آیا تا کنون اجبار حجاب از طریق قانون کارآمد و نتیجه بخش بوده است؟ و یا اینکه ابزاری شده است اولاً برای شانه خالی کردن مسئولان فرهنگی کشور و ثانیاً ارتکاب انواع و اقسام اعمال خلاقانه! برای دو زدن این قانون از جانب بخش قابل توجهی از شهروندان و در حقیقت مسخ کردن این حکم الهی؟! گویی حجاب که حقیقتاً یک ارزش و یک متاع گرانبه‌است که داشتن آن یک امتیاز و یک فضیلت است، با بی‌تدبیری، بی‌سلیقگی و البته نداشتن غیرت و همیت در قبال فرهنگ دینی به یک کالای تحمیلی بی‌ارزش فروکاسته شده است. (البته بنده می‌دانم که ما مکلف به تکلیف هستیم و نه نتیجه. اما آیا شایسته نیست که تأمل کنیم که شاید نحوه انجام تکلیف از جانب ما هم قاعده و ساز و کار خاص خودش را دارد. به بیان روشن‌تر این کار که ما برای درباره مقوله حجاب کرده‌ایم و می‌کنیم انجام تکلیف الهی درباره امر به معروف و نهی از منکر است یا رفع تکلیف الهی با ساده‌ترین و البته پرهزینه‌ترین روش ممکن؟) پیرو همین نظرات دوست هشت نُه ساله بنده با طرح این سوال که آیا رویت می‌شود این حرف‌ها را در محضر رسول خدا(ص) بزنی (?)، تلفن را روی بنده قطع و از من برید! خواهش بنده این است که مطالب بنده را خوانده و به آن پاسخ دهید. من دنبال هدایت هستم و نه مجادله. خدا گواه است می‌خواهم عاقبت به خیر شوم و در این زمینه‌ها تحصیل و حقیقتاً جان‌کننده‌ام و از تفریح و ... را به خود حرام کرده‌ام و به قدر قوه‌ام مطالعه کرده‌ام. اصلاً قصد شنا کردن بر خلاف جهت آب و دیده شدن نداشته و ندارم. فقط دغدغه دارم که بدانم. ممنون بابت توجهتان و معذور بابت اطاله کلام ۱۹ فروردین ماه ۱۳۹۹

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: حتماً می‌دانید که بحث «حجاب» در محافل علمی به صورت مفصل مطرح شده است. حدود دو سال پیش در جلسه‌ای که صاحب‌نظران مسئله‌ی تربیت و خانواده خدمت‌مقام معظم رهبری داشتند که از جمله‌ی شرکت‌کنندگان آقای دکتر بانکی بودند به گزارش آقای بانکی بعضی از شرکت‌کنندگان از سر دلسوزی نکاتی شبیه نظرات شما را مطرح می‌کنند و پیشنهاد می‌نمایند بند ناف انقلاب اسلامی را به حجاب گره‌زنیم. و رهبر معظم انقلاب سخت مخالفت می‌نمایند و می‌فرمایند اگر در مورد حجاب کوتاه بیایم، شیرازه‌ی خانواده از هم می‌پاشد. علاوه بر این، بحث بر سر آن است که اگر نمایندگان یک ملتی که رویهمرفته مظهر اراده‌ی آن ملت‌اند؛ حجاب را در کشور جدا از معصیت

بی‌حجابی، به عنوان قانون مطرح کردند، آیا به عنوان یک شهروند، جایی برای مخالفت با حجاب می‌ماند؟ موفق باشید